

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र

एम. ए. भाग २ सत्र ३ व ४ समाजशास्त्र (नवीन अभ्यासक्रम)

मार्च/एप्रिल २०२४ परीक्षा

आपण दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्रामध्ये प्रवेश घेतल्याबद्दल आपले स्वागत. शैक्षणिक वर्ष २०२३ – २०२४ मध्ये राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार एम. ए. भाग २ चा अभ्यासक्रम सुधारित करण्यात आला आहे. एम. ए. भाग २ ला प्रत्येक विषयासाठी ८० गुणाची लेखी परीक्षा + २० गुणांचे स्वाध्याय अशी सत्र परीक्षापध्दती लागू आहे. त्यानुसार शैक्षणिक वर्ष २०२३— २०२४ मध्ये एम. ए. भाग २ साठी प्रवेशित झालेल्या विद्यार्थ्यांकरिता सुधारित अभ्यासक्रमानुसारचे स्वाध्याय प्रश्न सोबत देत आहोत. सदरचे स्वाध्याय खाली दिलेल्या नियमावलीप्रमाणे पूर्ण करून आपल्या अभ्यास केंद्राकडे जमा करणे आवश्यक आहे. दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या मुख्य कार्यालयामध्ये स्वाध्याय स्वीकारले जाणार नाहीत.

नियम :

1. सत्र परीक्षामध्ये प्रत्येक पेपरसाठी लेखी परीक्षा ८० गुण व स्वाध्याय २० गुण अशी एकूण १०० गुणांची आहे.
2. सत्र ४ करिता प्रथम प्रवेशित विद्यार्थ्यांनी (फ्रेश विद्यार्थी) तुम्ही निवडलेल्या प्रत्येक पेपरसाठी एक असे स्वाध्याय पूर्ण करावयाचे आहेत. स्वाध्याय लिहिण्याकरिता आखीव कागद/ A4 size paper वापरावा.
3. स्वाध्याय उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावर आपण प्रवेश घेतलेल्या अभ्यासक्रमाचे नाव, वर्ष, तुमचा परीक्षेचा बैठक क्रमांक, नोंदणीप्रमाणे नाव, पत्ता (कायमस्वरूपी), विषय, PRN व मोबाईल नंबर (कायमस्वरूपी) लिहिणे आवश्यक आहे. (मुख्यपृष्ठ / Cover Page यासोबत दिलेले आहे ते Download करून वापरावे)
4. लिहून पूर्ण केलेले सर्व पेपर्सच्या स्वाध्यायावर आपला परीक्षा बैठक क्रमांक (Exam seat No.) लिहूनच प्रवेशासाठी निवडलेल्या अभ्यास केंद्रावर विहित वेळेत पोहोच करावेत (बैठक क्रमांक विद्यापीठाच्या www.unishivaji.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध होतील.) स्वाध्याय जमा करताना स्वाध्यायासोबत हॉलतिकीटची झेरॉक्स प्रत जोडावी.
5. विद्यार्थ्यांनी स्वाध्याय अभ्यास केंद्रामध्ये जमा करणेच्या अंतिम तारखा स्वतंत्र परिपत्रकाद्वारे www.unishivaji.ac.in या संकेतस्थळावरील Distance Education → Online Notice Board (http://www.unishivaji.ac.in/distedu/notice_board.aspx) या लिंकवरती नंतर प्रसिध्द करण्यात येतील यांची संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

6. एकदा स्वाध्यायांचे मूल्यांकन झाल्यानंतर त्यांचे पूर्णमुल्यांकन व श्रेणीसुधार केले जाणार नाही. त्याची फोटोकॉपी मिळणार नाही.
7. जे विद्यार्थी दिलेल्या वेळेत स्वाध्याय जमा करतील त्याच विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जातील. जे विद्यार्थी स्वाध्याय जमा करणार नाहीत अशा विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जाणार नाहीत. त्यास दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार राहणार नाही.

विशेष सूचना

- दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या सर्व मान्यताप्राप्त अभ्यासकेंद्रावर संपर्क सत्राचे आयोजन केले जाते. तरी विद्यार्थ्यांनी वेळोवेळी अभ्यास केंद्र समन्वयक यांच्याशी संपर्क साधून संपर्क सत्र, परीक्षा वेळापत्रक, हॉलतिकीट, निकाल इत्यादी बाबत माहिती घ्यावी. तसेच वेळोवेळी विद्यापीठ संकेतस्थळाला भेट देवून अद्ययावत माहिती जाणून घ्यावी.
- आपण निवडलेल्या विषयाप्रमाणे स्वयंअध्ययन साहित्य घेणे, आपल्या पाठयक्रमाचा अभ्यासक्रम (Syllabus) प्राप्त करून घेणे व त्याप्रमाणे अध्ययन करणेची जबाबदारी विद्यार्थ्यांची आहे.
- आपल्या रजिस्ट्रेशन फॉर्मवर असलेल्या अभ्यासकेंद्रामध्येच स्वाध्याय जमा करावयाचे आहेत जर दुसऱ्या अभ्यासकेंद्रावर स्वाध्याय जमा केले तर स्वाध्यायाचे गुण आपल्या गुणपत्रिकेवर येणार नाहीत व त्यासाठी दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार असणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.

दूर शिक्षण केंद्र, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
स्वाध्याय उत्तर पत्रिकेचे मुखपृष्ठ (Cover Page)

परीक्षा बैठक क्रमांक

अभ्यासक्रमाचे नांव : .....

(बी.ए./बी.कॉम. भाग 1 एम.ए./एम कॉम भाग 1 व 2)

सत्र : .....

(पहिले/दूसरे/तिसरे/चौथे/पाचवे/सहावे)

विषय : .....

1. अभ्यास केंद्राचे नाव -----

2. विद्यार्थ्यांचे पूर्ण नाव -----

3. पूर्ण पत्ता : -----

----- पिन कोड नं.-----

4. मोबाईल क्रमांक : लॅण्डलाईन क्रमांक :

5. अभ्यासक्रमाचे नाव : ----- सत्र -----

6. पेपरचे नाव : -----

7. पेपर क्रमांक : -----

8. सबजेक्ट कोड : -----

9. परीक्षा बैठक क्रमांक -----

(ज्या परीक्षेसाठी स्वाध्याय जमा करत आहे)

10. पी.आर.एन. : -----

11. स्वाध्याय जमा करण्याचा दिनांक : -----

12. विद्यार्थ्यांची स्वाक्षरी : -----

(फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता)

मिळालेले गुण : -----

परीक्षकांची स्वाक्षरी : -----

**M.A. Part II Sem. III and IV Sociology (New Syllabus)
Assignment Question March/April 2024 Exam**

एम. ए. भाग २ सत्र ३ व ४ समाजशास्त्र (नवीन अभ्यासक्रम)
स्वाध्याय प्रश्न मार्च/एप्रिल २०२४ परीक्षा
(शैक्षणिक वर्ष २०२३ – २०२४ मध्ये सुधारित झालेल्या अभ्यासक्रमाप्रमाणे)
(प्रत्येक प्रश्नास २० गुण)

M.A Part II Sem III Sociology : Modern Sociological Theories

- 1 उत्तर आधुनिक स्त्रीवाद स्पष्ट करा.
- 2 समाजशास्त्री सिद्धांतांची विविध कार्ये आणि महत्व स्पष्ट करा

किंवा

- 1 Explain the postmodern feminist perspective.
- 2 Explain the importance and various functions of Sociological theory

OR

M.A Part II Sem III Sociology : Methodology of Social Research (with practical)

- 1 सामाजिक संशोधनाचा अर्थ आणि कार्य स्पष्ट करा
- 2 नमुना निवड पद्धतीचा अर्थ आणि तत्वे विशद करा

किंवा

- 1 Explain the Meaning of social research and its function.
- 2 Elaborate the meaning of sampling method and its principles

OR

M.A Part II Sem III Sociology : Globalization and Society

- 1 नागरी समाजावरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव चर्चा करा.
- 2 जागतिकीकरणाची प्रभेदक वैशिष्ट्ये लिहा

किंवा

- 1 Discuss the impact of globalization of Urbanization
  - 2 Explain the silent features of globalization
-

M.A Part II Sem III Sociology : Sociology of Migration

1 अंतर्गत स्थलांतर आणि स्थलांतराचे प्रवाह स्पष्ट करा.

किंवा

2 स्थलांतराच्या प्रत्यक्ष पद्धतीतील निश्चित आधीच्या तारखेला राहण्याचे ठिकाण या विषयी चर्चा करा.

1 Define the internal Migration and Explain streams of Migration.

OR

2 Discuss on direct method of estimating migration Place of Residence at a fixed Prior date.

M.A Part II Sem III Sociology : Society and Human Rights

1 डॉ . बी आर आंबेडकर यांचे मानवाअधिकारा विषयीचे योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

2 संविधानिक चौकट या विषयी चर्चा करा.

1 Explain the Contribution of Dr. B.R. Ambedkar to Human Rights

OR

2 Elaborate the Constitutional Framework

M.A. Part II Sem IV Sociology : Recent Trends in Sociological Theory

1 जेफ्री.सी.अलेक्झांडरच्या नवंप्रकार्यवादाच्या वैशिष्ट्याची चर्चा करा.
किंवा

2 जुरगेन हेबरमास यांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

1 Discuss the Characteristics of Neo functionalism by Jeffrey C. Alexander

OR

2 Evaluate the Contribution of Jurgen Habermas.

M.A. Part II Sem IV Sociology : Data Collection and Analytical Procedures

1 प्राथमिक स्रोतांच्या संकलनाची चर्चा करा.

किंवा

2 केंद्रीय मापन पद्धतीचे विवेचन करा.

1 Discuss the Primary sources in Data collection.

OR

2 Analyze the Measures of Central Tendency

M.A. Part II Sem IV Sociology : Non-Governmental Organizations (NGOs) and Development

1 सिमांतिक लोकांचा विकास करण्यासाठी बिगरशासकीय संघटनाची भूमिका स्पष्ट करा

किंवा

2 बिगरशासकीय संघटना स्वरूप, संकल्पना विशद करा.

1 Explain the role of NGOs to the development of marginalized people.

OR

2 Elaborate the nature, Concept and Definitions of NGOs.

M.A. Part II Sem IV Sociology : Rural Development in India

1 ग्रामीण विकासातील अडथळे स्पष्ट करा.

किंवा

2 ग्रामीण विकासामध्ये महात्मा गांधी, पंडित जवाहरलाल नेहरू, आणि डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकर यांचे योगदान स्पष्ट करा.

1 Explain the Obstacles to Rural Development.

OR

2 Explain Contribution of Mahatma Gandhi, Pandit Jawaharlal Nehru And Dr. B. R. Ambedkar in rural development.

M.A. Part II Sem IV Sociology : Social Demography

- 1 लोकसंख्याशास्त्राचा अर्थ,स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
किंवा
  - 2 भारतातील कुटुंब कल्याण कार्यक्रम आणि लोकसंख्या धोरण या विषयी चर्चा करा.
  - 1 Explain the meaning, nature and importance of demography.
OR
  - 2 Discuss on the Population Policy and Family Welfare Programmes in India
-

M.A. Part II Sem IV Sociology : Sociology and Social Work

- 1 भारतातील समाजकार्याचा इतिहास स्पष्ट करा.
किंवा
  - 2 सामाजिक कार्यकर्ता आणि त्याची भूमिका यावर चर्चा करा.
  - 1 Explain in details history of Social Work in India
OR
  - 2 Discuss on the Social Worker and his role.
-